

Remissvar från Fredrika Bremer-förbundet på SOU 2024:21 - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld

Övergripande kommentar:

Fredrika Bremer-förbundet ser positivt på att regeringen lägger fokus frågan om mäns våld mot kvinnor. Däremot anser vi det djupt oroande att det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet ifrågasätts i denna utredning. I en tid då mäns våld mot kvinnor eskalerar, och där allt fler kvinnor faller offer för dödligt våld från män, trots decennier av insatser för ökad jämställdhet, är det särskilt anmärkningsvärt att överväga en förändring av målet "mäns våld mot kvinnor ska upphöra". Att regeringen vill intensifiera arbetet mot våldet är självfallet positivt, men en förändring av denna centrala och vägledande formulering anser vi vara felriktad.

Begreppet "mäns våld mot kvinnor" är djupt rotat i den jämställdhetspolitiska debatten och innefattar en bred förståelse för våldet som riktas mot kvinnor, just för att de är kvinnor. Det speglar det strukturella våldet som springer ur ett patriarkalt samhällssystem, där våldet både är ett uttryck för och bidrar till att bibehålla ojämlikheten mellan könen. Som tidigare utredningar har konstaterat är det just detta våld, mäns våld mot kvinnor, som måste vara kärnan i jämställdhetspolitikens arbete, eftersom det är den yttersta konsekvensen av ojämställdheten och ett av de största hindren för att uppnå verklig jämställdhet. Den föreslagna ändringen av målformuleringen, med argument om ökad inkludering, riskerar istället att bli exkluderande. Vi befarar att en sådan omformulering kan begränsa våldsbilden till endast de tre specifika våldstyper som lyfts fram, och därmed förlora den bredare förståelsen av våldets normalitet och omfattning – en förståelse som är nödvändig för att kunna arbeta effektivt mot problemet.

Vi är därmed fortsatt förespråkare för en enhetlig syn på våldet mot kvinnor och ställer oss positiva till att utredningen inte föreslår ett sjunde delmål som särskiljer hedersrelaterat våld och förtryck.

7. Analys och bedömning angående ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck

7.2 Det bör inte införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck

Vi ställer oss bakom utredningens bedömning att det inte bör införas ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck. Ett nytt delmål skulle riskera att skapa överlappningar med det sjätte delmålet och leda till onödiga tolkningsdiskussioner om ansvarsfördelning mellan de två målen. Detta skulle försvåra det praktiska arbetet för de organisationer som omsätter målen i verkligheten. En sådan fragmentering strider även mot Sveriges internationella åtaganden, där Istanbulkonventionen förespråkar en samordnad strategi för våld mot kvinnor, inkluderande hedersrelaterat våld. Som utredningen påpekar är det också svårt att skilja hedersrelaterat våld från andra typer av våld i praktiken, vilket skulle kunna försvåra stödet till de utsatta.

Vi delar dock inte förslaget att revidera målformuleringen av det sjätte delmålet. Den nuvarande formuleringen fungerar väl och omfattar redan hedersrelaterat våld och förtryck. Att införa nya formuleringar riskerar att fragmentera bilden av mäns våld mot kvinnor. Vi anser också att arbetet mot hedersrelaterat våld bör stärkas genom en separat nationell strategi, snarare än genom en förändrad målformulering. En sådan strategi kan innehålla mer verksamhetsnära styrsignaler utan att förlora den breda och holistiska våldsförståelsen. Det är viktigt att påminna om att hedersrelaterat våld, precis som annat våld mot kvinnor, är könat och ett jämställdhetsproblem, med fokus på kontrollen av kvinnors och flickors kroppar och liv.

En annan problematisk aspekt med ett nytt delmål om hedersrelaterat våld är risken att särskilja det från de andra jämställdhetspolitiska målen. Hedersförtrycket är ett hinder för jämställdhet på alla plan och kan inte isoleras till en enda våldskategori. Vi har också erfarenheter från våra medlemsorganisationer som visar hur hederskulturer påverkar tillgången till arbetsmarknadsåtgärder, till exempel när kvinnor hindras från att delta på grund av närvaron av män. Det visar att hedersrelaterade hinder sträcker sig över flera jämställdhetsområden.

Det är också problematiskt att arbetet mot våld separeras från det övergripande jämställdhetsarbetet. Våld är den yttersta konsekvensen av ojämställdhet, och de bästa förebyggande åtgärderna är de som främjar jämställdhet. Ett nytt delmål om hedersrelaterat våld skulle dessutom kunna förstärka bilden av att våld i hederskulturer är fundamentalt annorlunda än annat våld mot kvinnor, vilket inte är fallet. Våldet, oavsett kontext, har gemensamma rötter i ojämställdhet och destruktiva könsnormer, och därför måste vi hålla fast vid en sammanhållen förståelse av våldet.

Vi avstyrker även utredningens förslag om en ny formulering av det sjätte delmålet. Att specificera formerna för mäns våld mot kvinnor riskerar att marginalisera andra former av våld, såsom sexuella trakasserier och exploatering av kvinnors kroppar i medier och reklam. Att behålla en bredare målformulering är nödvändigt för att täcka hela spektrumet av våld som kvinnor utsätts för.

Utredningens förslag att byta ut formuleringen "kvinnor och män, flickor och pojkar" mot "alla, oavsett kön" är också problematisk. Det är viktigt att hålla fast vid könsbestämda begrepp, eftersom mäns våld mot kvinnor är ett uttryck för ojämställdhet och maktförhållandet mellan könen. Våld mot kvinnor, flickor, män och pojkar har olika grunder och måste hanteras utifrån sina specifika kontexter, inte i en könsneutral ram.

Sammanfattningsvis ser vi inga skäl till att ändra den nuvarande målformuleringen för det sjätte delmålet. Formuleringen är väl fungerande och grundad i Sveriges internationella åtaganden, såsom Istanbulkonventionen. För att säkra en fortsatt effektiv jämställdhetspolitik måste vi hålla fast vid denna breda och strukturella syn på mäns våld mot kvinnor.